

UN MORMÂNT MEDIEVAL CU INEL SIGILAR ȘI VAS DE STICLĂ DESCOPERIT LA BUFTEA – LA CÂRNĂ/MĂNEȘTI¹

Alexandru MORINTZ^a, Francesca ȘTIRBU^a, Ștefania MEȘTERIUC^a, Irina HUICĂ^b

^a Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București, România; e-mails: alexmorintz@yahoo.com, francesca.stirbu@gmail.com, stefaniamesteriuc@yahoo.com

^b Universitatea Națională de Arte București, România; e-mail: irina.huica@unarte.org

Keywords: Wallachia, Middle Ages, signet ring, glass bottle, social status

Abstract: The paper focuses on one of the graves investigated at the Buftea – La Cârână/Mănești site during the 2020–2021 campaign. This grave stands out from the others due to several features: its location (in the immediate vicinity of the church façade) and its grave goods – a silver signet ring and a glass bottle. The presentation of the funerary context will be accompanied by an anthropological analysis, as well as information regarding the state of preservation of the glass vessel. Finally, by comparing it with similar situations documented at other sites in Wallachia, the hypothesis that the grave belonged to a prominent figure in the 16th century Mănești community will be examined.

Cuvinte-cheie: Țara Românească, Evul Mediu, inel sigilar, vas din sticlă, statut social

Rezumat: Lucrarea se concentrează asupra unuia dintre mormintele cercetate în situl de la Buftea – La Cârână/Mănești în perioada 2020–2021. Acesta se detașează față de celelalte morminte prin mai multe trăsături: poziția (în imediata vecinătate a fațadei bisericii) și inventarul funerar – un inel sigilar din argint și vas din sticlă. Prezentarea contextului funerar va fi însoțită de analiza antropologică, precum și de o serie de observații referitoare la starea de conservare a vasului de sticlă. La final, prin compararea cu situații asemănătoare documentate în alte situri din Țara Românească, va fi analizată ipoteza atribuirii mormântului unei figuri marcante în cadrul comunității de la Mănești din secolul al XVI-lea.

COMPLEXUL FUNERAR 711/2021 DE LA BUFTEA – LA CÂRNĂ/MĂNEȘTI. PREZENTAREA CONTEXTULUI ARHEOLOGIC

Într-un studiu recent, am schițat un cadru interpretativ-istoric pentru complexele funerare medievale cercetate în situl arheologic de la Buftea – *La Cârână/Mănești*, pe baza monedelor depuse în morminte². Identificam atunci câteva repere temporale și spațiale ale dinamicii fenomenelor funerare derulate pe parcursul a peste 200 de ani: de la răscrucea secolelor XIV–XV până în primele două-trei decenii ale secolului al XVII-lea. Prima perioadă de înmormântări debutează pe la 1400 și atinge punctul culminant două decenii mai târziu; urmează un declin abrupt, iar pe la 1450 înmormântările încetează³. O trăsătură semnificativă a acestei perioade o constituie existența a două cimitire

contemporane (II și III), aflate la 200 m unul de celălalt⁴. A doua perioadă, încadrată în intervalul cca 1520–1620, prezintă caracteristici asemănătoare: cele mai multe înmormântări se înregistrează pe la 1600, după care urmează o scădere accelerată⁵. Reluarea înmormântărilor coincide și cu relocarea spațiului funerar; de această dată funcționează un singur cimitir (I)⁶, care pare a se concentra în jurul unei biserici⁷.

⁴ Morintz, Coman 2024, fig. 3.

⁵ Morintz, Coman 2024, fig. 7c.

⁶ Morintz, Coman 2024, fig. 3.

⁷ Cel puțin pentru moment, relația dintre biserică și cimitirul I este neclară. Astfel, dacă nu există niciun dubiu că lăcașul de cult sfârșește odată cu cimitirul I, în primele două decenii ale secolului al XVII-lea, momentul ridicării acestuia ridică semne de întrebare (Morintz, Coman 2024, p. 226–227). A. Ștefănescu, ale cărui cercetări au fundamentat conceptul arheologic-istoric *Buftea – Mănești*, a oscilat în stabilirea momentului ridicării bisericii și identificarea ctitorului acesteia. Inițial, acesta considera că „Tipologic [...], biserica de zid a fost ridicată în prima jumătate a secolului al XVI-lea. În acest sens pledează și piesele de inventar [...] din cele cinci morminte ce au avut monede cea mai veche a fost emisă în [...] Polonia [...], în 1525” (Ștefănescu 1975, p. 388). Ulterior, el optează pentru o datare mai largă: „[...] stilistic – lăcașul de piatră din vatra satului Mănești se încadrează în coordonatele mijlocului secolului al XVI-lea.” (Ștefănescu 1978, p. 184), precizând însă că „[...] singurul ctitor posibil rămâne Alexandru II Mircea, într-o fază anterioară danieli” (Ștefănescu 1978, p. 184). Ipoteza lui A. Ștefănescu ridică două probleme. În primul rând, ar reieși că biserica a fost ridicată după 11 iulie 1568 și înainte de 15 iunie 1577 (data la care Alexandru II Mircea urcă pe tronul Țării Românești, respectiv, data la care emite actul prin care donează „satul Mănești de pe Colentina, cu tot hotarul” Mănăstirii „Sfânta Troiță” din București). Totuși, nici în acest document,

¹ Lucrarea se compune din patru părți intercorelate, dar distincte; contribuțiile autorilor fiind următoarele: Alexandru Morintz, *Complexul funerar 711/2021 de la Buftea – La Cârână/Mănești. Prezentarea contextului arheologic*; Francesca Știrbu, *Analiza antropologică a complexului funerar 711/2021 de la Buftea – La Cârână/Mănești*; Ștefania Meșteriuc, Irina Huică, *Observații referitoare la starea de conservare a vasului din sticlă depus în complexul funerar 711/2021 de la Buftea – La Cârână/Mănești*; Alexandru Morintz, *Cui aparține Complexul funerar 711/2021 din situl Buftea – La Cârână/Mănești și cine a ctitorit biserica din Mănești?*

² Morintz, Coman 2024. Totodată, studiul conține istoricul cercetărilor (p. 212–216) și bibliografia adusă la zi (p. 227–228).

³ Morintz, Coman 2024, fig. 7c.